

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЪНИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. {

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

} № 71.

ЧОВЕКЪМРЗОСТЪ ИЗЪ НЕВѢРНЕ ЛЮБОВИ.

(крај.)

Битка она кодъ Ђура 28-га Юнія 1849. године, која е маџарској револуцији први ударъ задала била, била е већ свршена. Гергеј приспѣ на два сата доцније на бойно поље, и буде бѣгајућимъ трупама сасвимъ натрагъ потргнутъ. У тој е битки Албини чудеса храбрости починио, ал' као единый није могао ништа чинити.

На два дана после ове битке сукоби се онъ у Гергејевомъ главномъ стану са касиромъ Михаљемъ Халошиемъ. Оба су била сама. Текъ што га е Михаљ угледао, скочи као тигаръ к њему.

„Ты си овај бандитъ изъ крчме у арапској улици, који ме е за онолике новце преварио!“ повиче му промукљивъ гласомъ.

Намргођенъ ал' тихо одговори му Албини: „Господине касиру, умѣрите се! Ово мѣсто није никакој начинъ сходно за ближа изясненя у тако тугальивој ствари; ако се желите извѣстити, а вы ми слѣдуйте у мое обиталиште, пакъ ћете све на ваше задовољство дознати.“

Механично слѣдовао е Халоши у Албиниевъ недалеко лежећий квартиръ.

Кадъ ту дођу, заключа Албини брижљиво врата, па почне овако: „Премда я према вама, господине касиру никаква сажаленя неосећамъ, ипакъ ћу изъ некой особиты узрока оно срамно ваше дѣло прећутати и свету неављати. Вы сте были намислили вашу сестричину убити, но Хедвигинъ анђелъ хранитель довео васъ е у мое руке. Я нећу нишошто лагати, да самъ се я преће безъ вољъ, само нагономъ гонѣнъ, да на люде мрзимъ и да њимъ упропашћавамъ, съ таковимъ дѣлѣма занимао. Ал' я самъ умео и разликовати узроке кои су човека на такво крвно дѣло побуђивали, пакъ ако су узроци были по момъ начину, онда самъ њимъ се и примао, е-ли была мрзость или освета, онда е мой ножъ быо приправанъ да њимъ послужимъ. Но ако е была само жеђъ за благомъ ил' ниска себичность, то самъ быо сасвимъ противанъ, таковомъ изроду помоћи; напротивъ, я самъ быо тайный опоминячъ оны, кои су се у опасности налазили, узевши тобож' на себе то дѣло, а тайно быо самъ њиовъ хранитель. Тако е и съ вама было. Ваша е сестра и Хедвига већ опоменута, и оне стоје подъ моимъ зашти-

томъ. Дакле немойте се усудити, да тимъ лицама, ма на кои начинъ опасни будете, ерѣ ћете самномъ посла имати, и можете вашимъ животомъ платити.

Я самъ тако срећанъ, да самъ любовь Хедвигину и цѣло повѣренъ матери њне задобио, и скоро ћу Хедвигу и предъ олтаръ брачный одвести. Уака мое будуће супруге, нисамъ радъ суду предавати; но надамъ се, да се вы никадъ усудити нећете, да съ немиромъ између мене и њѣ ступите. На данъ вѣнчаня мога, добыћете у новцу, одъ мене десетъ хиљада дуката, наравно текъ четвртину одъ оногъ што сте се крвнимъ путемъ добити надали, ал' сте баръ чисти одъ едне погрѣшке више, а ево вамъ вашегъ крвногъ новца натрагъ, когъ сте ми дали были!“

Съ овимъ рѣчима оде Албини къ орману, и извадивши неколико фишека завѣнены дуката, бацы њимъ предъ Халошиа.

Овај е изгледао као да се наново родио, кадъ е видіо да баръ нешто добія, гдѣ е мислио да е све изгубити морао. У радости хтѣо е мајору око врата пасти, но овај га презрително одтури и окрене се одъ њѣга.

„Маните се тѣй церемоніи; но за едно васъ молимъ, неусудите се више ни мени ни вашој, почитанія достойной сестри, а јоштъ найманъ Хедвиги предъ очи изићи. ерѣ ће презренъ и срамъ вама на сусреть ступити! Садъ одлазите, имамъ посла!“

Брзо скупи Халоши дукате, и удали се, боѣћи се да се мајоръ непокае.

Кадъ овај изиђе, уздане Албини дубоко, и рекне: „Отче небесный! хиљаду ти пута благодаримъ, што си ми дао, да се безъ срама на добаръ путь повратимъ. Радосно ћу одъ садъ остатакъ живота могъ кајати и поправляти грѣхова мои употребити. А моя добра звезда, моя Хедвига, окрѣпиће ме ако одъ труда сустанемъ!“

Навратко за тымъ падне Коморанъ; међу онима, кои су са Клачкомъ у Енглезску отишли, быо е и Албини са својомъ већ вѣнчаномъ супругомъ и цѣномъ матеромъ. Пре њвогъ одлазка дознаду за жалостно скончаниъ Халошијево: После оногъ догађая кодъ Вилагоша, онъ е Русима у руке пао быо, и збогъ некой опасны при њмъ нађены писама, обещень.

Путуюћи, приповѣди Албини својој супруги историю живота свога и њгова досадашња заблуђеня и погрѣшке. По свршетку приповѣдана загрли га тронута Хедвига, и рекне му: „Милый мой Албини! Невѣрна те е любовь човекомрзцемъ учинила — вѣрна ће те любовь са человечествомъ, са светомъ и съ тобомъ самимъ помирити!“

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Съ оне стране ове праве Оазе, пуње учтивости и лѣпогъ вкуса, подижу се сасвимъ на край баште, велика дрва, жалостна у зиму, тавна у лѣто. Ова удаљна шумица сачињава скоро пустињу у башти. Има много прилѣжны шетаоца, кои и незнаю за ову тавну, у тишини лежећу шумицу. Не бы човѣкъ ни мислио, да се налази у средъ едне одъ највећи и многочудни европски варошій. Кадъ бы се човѣкъ на еданпутъ нашао у сѣнки ове скоро друндске шумице. Нико тамо неиде, изъ узрока, што човѣкъ неможе тамо никогъ видити. Но кадкадъ се случайно ту наиђе на каквогъ усамљеногъ шетаоца, кои провађаю свое дуго врѣме, скоро увѣкъ свое дуго врѣме любви. Ту се налазе доста бѣлы мермерски штатуа, а башта е пуна штатуа. Стародревностъ и најновія врѣмена, стара Грчка, стары Римъ, Паризъ, мермеръ, камень, тучъ; све се ту у излишеству налази, у штатуама изображено. Пођите напредъ, оставите на страни оно мало езеро, гди се играю црвене рибице, пакъ пенюћи се по неколико басамака, бы ћете на шеталишту поредъ обале. И ово шеталиште има свое опредѣљенъ: овуда се шетаю филозофи. Овамо долазе умни люди у своимъ срећнымъ магновеньима, кадъ стане мысао; овдѣ говорникъ изъ камере децутираца на тенани приуготовљава свое слово противъ каквогъ државника, кои опетъ одъ свое стране мысли на опроверженя, коя бы му се могла навести, и на оно, што бы требао одговорити. Ово шеталиште поредъ обале жалостно е и усамљено. Рѣка Сена тече полагаю при подножю, а улица Риволи протеже се поредъ другогъ, овомъ противоположеногъ шеталишта, то су башъ двѣ противности у раздѣљно баште. Тамо е доле хука буна, а овдѣ е тишина; тамо е доле посао и дѣланъ, а овдѣ е мысао; — између ове ларме и ове тишине, између дѣла и покоя, између улице Риволи и рѣке Сене, између триумфалногъ свода (l'arc de triomphe de l'étoile) и двора Тилѣриѣ, шета по еданъ жалостанъ и срећанъ любезникъ, кои сая, и кои се нада! А шта му чине власть, сила и тавностъ, слава и немиръ, триумфалный сводъ и краљвскій дворъ? Онъ е најсрећни, најмудри на овомъ свѣту, или јоштъ болъ, онъ е еданъ единый срећный. Само е онъ мударъ, сыланъ, славанъ, паметанъ; — онъ любви! друге бриге нема.

На край овогъ шеталишта чуе се радостна и веселая вика. То су најлѣпша дѣца у Паризу, коя се предала својој забави. Одбаците ваше филозофично умствованъ, ваше дубоке мысли, пакъ идите, те гледайте ову лѣпу дѣцу, коя играю, гледайте пролеће човѣчскогъ живота у свомъ цвѣту! Мы смо на обали малогъ езера, гди е бѣлы лабудъ вѣтровима предао своя крила, не далеко одъ мале баштице, кою е царъ Наполеонъ дао

уредити за свогъ сына, краля римскогъ, жалостно мало краљвство одъ њколико четвороуголны стопа, кое е царевъ сынъ у онај истый данъ изгубио, кадъ е отаць изгубио Паризъ и Римъ, Французску и Италию и цѣо свѣтъ! Кукавно дѣтенце! умрло е тако рано јоштъ као краљ и то краљ Рима! У време јулийске паризске револуцие было е у Европи три млада мужа, кои су сѣдигли на басамацима великогъ престола: Еданъ е унукъ царевъ, сынъ царевъ, другий е законный наслѣдникъ престола, кои е быо престоль краля Луи XIV.; а трећий е сынъ револуцие, коя га е она посывила, коя га любви, коя у њму полаже толику надежду. — Наполеонъ, Бурбоня, Орлеани! —

Нема ништа лѣпше ни краснѣ за око и уво, него гледати и слушати ову малу паризку дѣцу. Мати њ доводи у тилѣријску башту, и одма радостно трче они на свой свакидашнѣй састанакъ. Изъ њовогъ дрзвеногъ погледа, изъ њовы румены устни, изъ њовогъ руменогъ, здравогъ лица види се најлѣпшиј узрастъ. Свака мати, што е најболъ знала, украсила е свое дѣте. У цѣлой вароши нема за њи доста чинкѣй, свиле, сомота. Она, безъ икакве бриге, као што е обично у дѣтинству, мысле само на увеселеня; они предузимаю разне вѣште игре у којима се већ показуе њовъ духъ и њова храбрость. У овимъ тѣлеснымъ играма нема вике, ни ларме, нема плача, нема страха; онај, кои е быо излупанъ опетъ устане, и наново опетъ започне борбу. Одъ ово доба одкриваю се сви урођени дарови ове деце. Међу малымъ дѣвојкама наићете све склоности едне женѣ. Една већ ашикуе и допада јој се њна мала бѣла халына; една е опетъ замышлѣна и усамљѣна сая о небу и у себи повторава лѣпе стихове Ламартина; друге су опетъ живѣ и несташнѣ, као мушкарци, уплету се у њовѣ игре, и њи приведу, да се повиную свима њовимъ дѣтинскимъ женскимъ људима. Колико самъ њ видю у њовој десетой години, кое ће быти лѣпе, као анђели! Растећи струкъ, летећа коса, мале ручице! Мати њ гледи са сузнымъ очима, съ радостнымъ срцемъ. Мати Паризкиня поноси се са своимъ сыномъ, и срећна е са својомъ кѣри. Млада мати, коя води за руку свогъ десетогодишнѣгъ сына, иде тако гордо и поносно, као да е супруга французскогъ маршала. Млада мати, поредъ кое сѣди њна ћерка одъ десетъ година, тако е брижна и немирна, као да јој е ћерка двадесетъ година стара. Ни у едной вароши на свѣту немотри се тако озбыльно на дѣцу, као у Паризу. И сама су дѣца већ упознала, свое достоинство и готово цѣло величество дѣтинства. Слуге говоре съ њима съ высокопочитанѣмъ; родители съ њима њжно, говоре; дѣца се поздравляю и њима се клая, као и људима. Малымъ дѣвојкама исто се толико ласка, као и младымъ господичнама. Париско дѣте руча за асталомъ са своимъ родительма: оно проводи дане кодъ свое матере у салону; оно иде у шетню съ матеромъ; оно види и најтайнѣе сузе и смѣхъ свое матере; јоштъ зарана научи оно историю свое фамилие, њну срећу и несрећу, њне надежде; оно постане јоштъ зарана озбыльно, и паризско дѣте чини правымъ човѣкомъ то, што оно може дуго колико хоће, и сасвимъ остати, као дете.

(край сѣдусе.)

М Р В И Ц Е.

— Човекъ еданъ, кой се хтео слободомысленикомъ показати, препирао се съ разумнымъ другимъ человекомъ о могућности чудотворства. Овай се трудіо да то докаже, а онай немогући то опровргнути, постара се да га измее. Онъ рекне: А веруете ли вы и то, да е магарецъ кадгодъ говорио? Овай одговори: кадъ вы говорите онда и то веруемъ.

— Едномъ утече апсеникъ еданъ изъ апсане. Друго времена нису га нигди наћи могли; али онъ, кой е елень и немаранъ быо, наскоро затимъ дође самъ, пријави се апсанцијамъ и замоли се, да га опетъ у апсѣ прииме. Стваръ дође до суда, кой после дужегъ советована изрекне напоследку ову пресуду: „почемъ се Н. Н. еданпуть апса своєвольно лишио, то се захтеваню нѣговомъ удовлетворити неможе.“

— Лудвигъ XIV. появи се едномъ предъ капијамъ Амстердама, кой у томъ магновению никаковогъ одпора дати ние могао, и гди е найвећа забуна владала. Магистратъ се скупилъ, да се посветуе о начину, шта да се у томъ обстоятелству чини. Едногласно заклуче да ключеве одъ вароши крало предаду. У томъ магновению опазе, да старыи управитель варошкѣ спава, и да онъ миѣниє свое јошъ дао ние. Пробуде га дакле, и кажу му, како су заклучили, да ключеве одъ вароши предаду. „Ел ѿ онъ искао?“ засыта стара спавалица. „Јошъ ние,“ одговоре му. „Ако е тако, господо,“ придода онъ „а вы баръ чекайте дотле, докъ ѿ онъ непонште.“ — Ова едина речъ спасла е републику.

— Матрозъ еданъ на некој воєной лађи изъ непередосторожности и невештине испусти капетанову сребрну машину за теј у море али нимало неизгуби присуство духа већъ сасвимъ спокойно запыта притяжателя машине: Господинъ капетане! Може ли се стваръ она за изгубљену сматрати, за коју се зна гди е?“ „Неможе,“ одговори овай. „Тако се немојте ни вы ништа бринути за вашу машину одъ тея, еръ я зацело знамъ, да е она на дну мора.“

— У прилично нечистомъ Паризу живи силна светина само одъ тога, што пролазећимъ людма јавно на средъ сокака обућу чисти. Тако е еданъ између мложине те имао тако много посла, да е морао дершше еднокъ себи у посао узети. После краткогъ времена посвађаю се газда и слуга, и свађа се та съ тымъ оконча, што е газда слуги службу одказао. Слуга спремивши се да пође поносито рекне газди: „Дакле, я нисамъ више кодъ васъ у служби?“ Ниси, одговори овай. Слуга се окрене, седне на столицу, извади изъ торбе свое паръ ципела и рекне газди: „Очисти ми ципеле!“ газда поцрвени и нехте то чинити, а слуга опетъ нехте одъ захтевана свога одступити. Како су пакъ право и новацъ на страни слугиној были, то се газда на то склонити морао.

— Еданъ се адвокатъ фалио, како му е некѣй, кой га е само еданпуть у животу своємъ видіо, знамениту сум-

му новаца по смрти својој оставіо. Другѣй му примѣти: „То е могуће; али сигурно не бы онъ то учиніо, да васъ е јошъ еданпуть у животу своємъ видіо быо.“

ДОМАЊИЙ ТЕАТОРЪ.

Секретаръ. Срећно! чуемъ да просишъ.

Практикантъ. Јоштъ непросимъ; али съ оваквомъ платомъ, после венчаня, зацело ћу просити.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Зашто по варошима даю новце узъ девойку, а на селима узимаю новце за девойку.

Петакъ. Я мыслимъ зато, еръ у вароши родители девойке, купую роба, а у селима продаю роба.

Еракъ. Я те неразумемъ.

Петакъ. То е тако. Жене на селима раде све кућне послове, и при томъ раде те одеваю свое люде и служе ѿ; а у варошима человекъ ради те одева и рани и себе и жену, и јоштъ при томъ надгледа све кућевне послове.

ЗАГОНЕТКЕ.

Кои люди иду на своимъ главама?

Шта е то: татино дете, мамино дете, а ничѣй сынъ?

У комъ занату человекъ наиболь напредуе кадъ на-трашке иде?

Коя свећа гори више, лояна или воштана?

Кое е пиће најяче?

Изгледа као мачка, мауче као мачка, а ние мачка.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Сіятелный Княжевиъ Петаръ А. Караѣорѣвиъ при-спѣо е 23. т. м. у Бѣоградъ. После задржаваня у Карлсбаду, путовао е онъ по некој части Германіе и Француске, и быо е свуда съ особитомъ почешћу дочекиванъ и приманъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— По свима извѣстїямъ, коя изъ Крима долазе, може се заклучити, да се Руси спремаю на новъ юршиъ, и на битку коя ће бити већа одъ последнѣ на Черной-рѣки; французске новине пишу, да ѿ на то нужда нагонн; еръ они мораю гледати да се тай рать у Криму ако е могуће сврши, пре него што зима и кишовита времена настану; ербо имъ е онда страовито тежко довлачити муницию и рану за войнике. Друге новине пакъ нарочито „Часъ“ являю: да ние истина да руска войска у найманѣмъ чему оскудѣва у Криму. Истина руски солдати недобиваю вина и лепи ела као союзници, али и-

имаю доста равнѣ, и свега другога што е нужно; шта више, нигда рускїи солдатъ ни у каквомъ рату ни се болѣ раню, него сада у Криму и ва Дунаву.

— Една руска бомба случайно е пала у магацинъ саюзнички, гдѣ бомбе и баруть стое, и запали га, збогъ чега е 2—300 люди животь изгубило.

— О немиру кои се у Француской у Анжеу и Терлазу догодю, пишу новине, да нема никаквогъ политичногъ значеня, премда су многи писали, да е то сазаклятїе кое е разпротрто по већој части Француске. — 15. т. м. скупило се око 2000 люди и машираюћи на Анже, викали су: да живи република. Съ почетка полицайне слуге и чиновници уклонили су се овој гомили; доцнїе пакъ после некогъ малогъ пуцања развију се сви побунѣни, по томъ сѣдовала су многа затвораня. Та мала незнатна побуна, није никакво дѣйство произвела у политици ни у трговини.

— По писмама изъ Цариграда одъ 16. Авг. види се, да и тамо држе, да ће Руси, принуђени обстоятелствама, морати почети нападати; збогъ чега и прибвараю се све могуће войске и средства.

— 26. Юлія заузели су Руси сва важнїя мѣста око Карса; по чему се види, да имаю тай планъ, да принуде глађу да се та тврдиня преда.

— Варошь Паризъ давала е за честь Енглеzке краљице едну часть, коя е коштала 5 милиона гроша.

— Изъ Париза нише еданъ о шпанскимъ стварма, да одъ дана на данъ све се већма замршују. Много се говори да ће краљица дати оставку, и онда неће никакво чудо бити, ако шпаньолци прогласе републику.

— Изъ Одесе пишу: 15. Авг. ноћу, на еданицѣ чуе се пуцањ едного топа, и у истомъ минути затутѣв добоши крозъ све сокаке. Премда е тай позивъ са свимъ изненада био, ипакъ за 5 минута было е 25 хил. войника са своимъ пушкама на своимъ опредѣленимъ местима, сви готови да се туку. Цела е варошь узбунѣна была, нико није знао шта е. На мору пакъ није се ни една непријатељска лађа видила. Сви су били у неизвѣстности. Одма затѣмъ появи се генералъ Лидерсъ еа Шефомъ штаба Непокоишчинскимъ и свуда прође, и благодаря войницѣма, што су тако хитри и готови за неколико минута, да се могу у случаю нужде спремити и изаћи у редъ.

— Мемед-бей, сынъ Решид-паше, кои е сада у Паризу за турскогъ посланика намѣштѣнъ, излазио е 20. Авг. предъ цара Наполеона, кои му е између осталогъ казао: „Я хоћу да буде Турска, не само независна, него и силна и јака.“

— Подкрепленя у войски за Кримъ еднako се у Марзелю навозе; неколико регименти изъ оне войске што е у Булонњи, опредѣлено е и спремљено да буду готове, да иду преко Марзеля у Кримъ. Одъ битке кодъ Малаковске куле до сада, отишло е до 75 хил. войника, а съ почеткомъ Септем. навешће се опетъ 30 хиљада. Царъ Наполеонъ, кои обично све спокойно очекуе, садъ е врло нестрпљивъ постао, и као што се види врло важне и рѣшителне новости изъ Крима очекуе.

— Прорачунато е, да су странци (750 хиљада) кои су приликомъ долазка Енглеzке краљице у Паризу били, потрошили око 150 милиона франака (1 франкъ око 5 гроша.) и у ту суму рачунато е само одъ прилике оно што су за ело пиће и квартиръ морали трошити; а што е сваки по њенто купио да понесе кући, о томе нема рачуна. Паризъ нигда није имао болѣгъ вашара, и болѣ продае у свему што е имао на продаю.

— Руси са све страна вуку рану и муницию за войску у Криму, они ће све колико е потребно за зиму прибавити пре него што кишовита времена настану и путови се искваре. По гласу полуживичны извѣстїя, има руске войске у Криму свега 160 хил. са многобройномъ кавалериомъ. Нико не може представити, какве су ту теготе, за тако велику войску потребе изъ удалѣны мѣста и то све на колима доносити.

— Са источногъ мора ништа се далѣ готово нечуе, осимъ то да се саюзне флоте опетъ на едно велико бомбардиранѣ спремаю. Та посѣта по свој прилици сваћи ће Кронштатъ. Одеса, Бомарсундъ, Керчь и Свеаборгъ издржали су свое; сада е редъ на Кронштатъ, и ако се што са источногъ мора чуе, то ће прво бити то; да су саюзне флоте ударили на ту поноситу морску тврдиню

— У години прошлой было е рускии солдати болейны у шпитальима свега 156.333 одъ кои умрло е 6653. Дакле не-долази ни 4 на сто.

— Француске званичне новине являю: да е при последнѣмъ бомбардираню Свеаборга изгорело 11 явны зданїя, 17 приватны кућа разорено, 13 лађи повређено, и 2. хил. люди погнуло.

— Рускїи министеръ иностраня дѣла графъ Неселроде, добио е одъ цара дозволенїе да може здравля ради, неко време путовати.

— Изъ Крима пишу: у рѣки-Черной толико се лещева налази, да се вода више не може никако пити. Пуцањ одъ стране саюзника трае непрестано, на кое Руси одговараю изъ свои топова, а нарочито съ картежима туку. Особито е жестока ватра была 9. т. м. при којој су Енглези имали приличне штете; и гдѣ су имъ два мајора погнула. Руси су иза Малаковске куле направили еданъ новъ шанацъ ва подобїе срца.

— Неаполитанско правителство све се више заплиће у омразу са Францускомъ. Шта више последня извѣстїя гласе, да ће Француски конзулъ за кратко време оставити Неапль.

Течай новаца: среб. 117½; дук. 5 фюр. 28 кр. банкн.

Съ данашњимъ броемъ шалѣмо читателѣма у прилогу: „Изгледъ Кронштата“, съ тѣмъ увѣренїемъ да ћемо чешиће, а нарочито одъ нове године, подобне прилоге слати; ако се брой гг. пре-номеранта неумали. Описанїе пакъ Кронштата, саобштићемо доцнїе.

Учр.